

Kalle nagu oli läinud aasta?

■ Sai kinnitust tõsiasi, et aastad pole vennad, vaid kauged sugulased.

Tegelikult olekski elu jube igav, kui aastad oleksid ident-sed mitmikud! Vegeteeri nagu kliimakambri või kasvuhoo-nes. Ja kolleegid-sünoptikud jääksid hoopis tööta.

Päikseline 2005

Õnneks ei sarnane ükski aasta teisega. Eriti veel parasvöetme-lise kliimaga mereäärsetes riikides.

2005. aasta keskmine õhu-temperatuur Eestis oli 5,9° ehk pikaajalisest keskmisest 0,2° kraadi kõrgemal. Sade-meid vihma, lume, lõrtsi, ra-hena ja igasugusel muul kujul veena tuli riigi territooriumile 642 mm ehk vaid 4 mm roh-kem, kui norm ette näeb.

Seega oleks nagu olnud täiesti harilik aasta. Ei tulnud-ki lämmi sügisega lahkunust ühte kõige soojemat aastat!

Kõik aastaajad olid kui hilise-maks nihkunud, aga seda tegi ka talv. Kevadise ilmaga jaa-nuari järel saabus karm veeb-ruar ning märtski oli keskmis-est neli kraadi jahedam.

Talve külmarekord sündis samuti märtsis: Jõgeval, meie

pakasepoolusel, mõõtis auto-maatjaam -27,8°. Aasta abso-luutselt kuumim päev oli 11. juuli, kui Ristnas (rannikul) mõõdeti 30,7°. Oli ka kohalik-ke päevarekordeid: näiteks 26. septembril registreeriti Võrus 21,6°, Narvas 21,2°, Tallinnas 21,1° ning Pärnus 19,4°.

Tartu pikaajalises vaatlus-reas (alates detsembrist 1865) oli 2005. a soojuselt jagamas alles 23.–28. kohta.

Kõige kuumemad aastad on olnud üsna hiljuti: 1989 (7,2°) ja 2000 (7,1°). Nood nimetatud paistsid silma just väga sooja-de talvekuude poolest.

Läinud aastast peaks kind-lasti märkima päikesepais-te rohkust. Viimastest kolme-kümnest aastast on valgem ol-nud vaid 2002.

Ja muidugi jääb Eesti klii-malukku 9. jaanuari suur-uputus. Pärast seda pahategu ilmataat taltus ning halastas meie riigile paaril korral. Kõvu matse said siis vaid naabrid.

Aasta lõppedes lüüakse tu-lusid ning kulusid kokku kõik-jal. Lansivõimelisi klimato-looge leidub mitmes suures or-ganisatsioonis ja keskuses.

Näiteks WMO (Maailma Me-teoroloogiaorganisatsiooni) teatel ületas möödunud aastal maakera keskmine tempe-ratuur 0,48° võrra võrdluse alu-seks oleva 1961.–1990. a keskmise, jäädes 0,06° võrra alla vaid ilmamõõtmiste ajastu (mille alguseks loetakse 1861. aastat) kuumimast, 1998. aastat (vt www.emhi.ee).

Ilmarekordite üle ei tasu just rõõmu tunda: eeldata-vasti toob kliima soojenemi-ne kaasa rohkem tormi, upu-tusi ja muid koledaid loodus-õnnetusi.

Suurimaks looduskatastroo-fiks läinud aastal oli Pakistani maavärin 87 000 hukkunuga, edasised olid pingereas juba ilmaga seotud.

Veebruarikuised tormid ning mudalaviinid tapsid Pakistanis ja Afganistanis üle 2000 elaniku, kolmandale kohale platsee-rus orkaan Stan 1600 ohvriga Kariibi mere piirkonnas.

Järgnes fuuria samast kan-dist – Katrina 1200 hukkunuga ning juulikuul Indias Mum-bais paduvihm 1150 uppunud inimesega. Viimane ilmasünd-mus väärriks eraldi märkimist

– ööpäevaga sadas seal maha 942 mm vihma, kõvasti roh-kem meie aastanormist!

Kuulnud oleme muidugi riig-ile lähemaist loodusõnnetus-test: Atlandi orkaanidest ning Euroopa suurormidest. Muide, too kurikuulus Erwini- või Gudruni-nimeline torm, mis uputas jaanuaris meie ranni-kut, tõi kindlustuskompanii-de hinnangul Euroopa riikide-le majanduslikku kahju 5,8 mil-jardi dollari ulatuses (Eestis ligi 700 miljonit krooni). Hukkus 17 inimest, üks neist Pärnus.

Mõrtsukad nimekirjast välja

Atlandil möllas kokku 27 ni-melist troopilist tormi, neist 6 kreeka tähestiku järgi ristitud. Hea, et viimastest üks-ki polnud erakordselt tugev, nii et oleks kustutatud edaspi-di tormide nimestikust (nagu mõrtsukalikud Katrina, Rita või Wilma).

Naljakas oleks pärast ladi-na tähestikku jätkata näiteks Alpha asemel Betaga!